

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Bydgoszczy

LBY.411.008.01.2022

Aleksandra Bykowska
Dyrektor
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brodnicy
ul. Ustronie 2b
87-300 Brodnica

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I/22/008/LBY – Prawidłowość i skuteczność działań gmin województwa kujawsko-pomorskiego wobec dłużników alimentacyjnych

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Brodnicy ¹ , ul. Ustronie 2b, 87-300 Brodnica
Kierownik jednostki kontrolowanej	Aleksandra Bykowska, Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brodnicy ²
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Prawidłowość i skuteczność działań podejmowanych wobec dłużników alimentacyjnych. 2. Prawidłowość sporządzania sprawozdań.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2020 r. do zakończenia czynności kontrolnych ³ , z uwzględnieniem dowodów dotyczących zdarzeń wcześniejszych, o ile miały wpływ na działalność jednostki w kontrolowanym zakresie.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Bydgoszczy
Kontrolerzy	Maciej Gajdzik, doradca techniczny, upoważnienie do kontroli nr LBY/161/2022 z 5 października 2022 r.

(akta kontroli str. 1-5)

---

¹ Dalej także: „Ośrodek”.

² Od 2 stycznia 2020 r.

³ Tj. 2 grudnia 2022 r.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: „ustawa o NIK”.

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Ośrodek prawidłowo realizował zadania w zakresie dochodzenia należności alimentacyjnych. Działania Ośrodka wobec dłużników alimentacyjnych były prawidłowe. Jedynymi działaniami, które faktycznie skutkowały wzrostem ściągальności należności były wywiady alimentacyjne, odbieranie oświadczeń majątkowych oraz udzielanie komornikowi sądowemu informacji mających wpływ na egzekucję. Ośrodek przekazywał również wymagane informacje biurom informacji gospodarczej oraz właściwemu Urzędowi Pracy.

Jako działania nierzetelne należy jednak ocenić: wszczęcie postępowania w sprawie uznania dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych dopiero po 97 dniach od bezskutecznego upływu terminu zgłoszenia się dłużnika na wywiad alimentacyjny, złożenie wniosku o ściganie dłużnika alimentacyjnego dopiero po 105 dniach od uprawomocnienia się decyzji w sprawie uznania dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych, a także brak dołączenia ostatecznej decyzji w sprawie przyznania świadczenia z funduszu alimentacyjnego do wniosku o przyłączenie się do postępowania egzekucyjnego (w siedmiu przypadkach).

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia natomiast sposób sporządzania sprawozdań dotyczących świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej⁶ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Prawidłowość i skuteczność działań podejmowanych wobec dłużników alimentacyjnych

Opis stanu faktycznego

1.1. W okresie od momentu powstania Funduszu Alimentacyjnego⁷ do końca czerwca 2022 r. Ośrodek wypłacił łącznie 16 720,0 tys. zł świadczeń z tego funduszu. Z tego: 990,2 tys. zł w 2019 r., 1 019,6 tys. zł w 2020 r., 959,9 tys. zł w 2021 r. oraz 460,6 tys. zł w pierwszej połowie 2022 r.

Łączna wartość kwot zwróconych przez dłużników alimentacyjnych⁸ wynosiła 1 481,8 tys. zł należności głównych oraz 1 152,4 tys. zł odsetek. W latach 2019-2021 r. wartość zwracanych kwot rosła, wynosząc odpowiednio: 176,2 tys. zł i 197,3 tys. zł w 2019 r., 217,5 tys. zł i 191,1 tys. zł w 2020 r., 221,3 tys. zł i 218,5 tys. zł w 2021 r. oraz 75,9 tys. zł i 109,0 tys. zł w pierwszej połowie roku 2022.

Skuteczność dochodzenia zwrotu należności Funduszu Alimentacyjnego, w stosunku do wypłat z tego funduszu w danym roku kształtowała się na poziomie od 18% w 2019 r. do 23% w 2021 r. W okresie od stycznia 2019 r. do czerwca 2022 r. łączna wysokość wypłat z FA wynosiła 3 431,9 tys. zł, dłużnicy dobrowolnie wpłacili 4,5 tys. zł na poczet należności głównej, przedkomornicza egzekucja

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁷ Dalej także: „FA”.

⁸ Z tytułu wpłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego, w okresie od momentu powstania Funduszu Alimentacyjnego do końca czerwca 2022 r.

administracyjna nie przyniosła efektów, zaś w wyniku egzekucji komorniczej uzyskano łącznie 686,4 tys. zł⁹, tj. zdecydowaną większość dochodzonych kwot.

Stan należności z tytułu wypłaconych świadczeń z Funduszu Alimentacyjnego¹⁰ na koniec poszczególnych okresów rósł i wynosił: 10 863,2 tys. zł w 2019 r., 11 515,2 tys. zł w 2020 r., 12 036,8 tys. zł w 2021 r. oraz 12 384,4 tys. zł w pierwszej połowie 2022 r. Nie występowały przy tym przypadki umorzenia należności dłużników z tytułu wypłaconych świadczeń z FA oraz wygaszenia i umorzenia nienależnie pobranych świadczeń z FA. W odniesieniu do skumulowanego stanu powyższych należności - skuteczność dochodzenia ich zwrotu wynosiła: 1,7% w 2019 r., 2,0% w 2020 r., 1,9% w 2021 r. oraz 0,6 % w pierwszej połowie 2022 r.

(akta kontroli str. 13-29, 255-263)

Analizy ściągalności należności, porównanie danych do roku poprzedniego oraz informacje o powodach niższej lub wyższej ściągalności należności Ośrodek sporządzał na potrzeby rocznych sprawozdań z działalności, sporządzanych dla Burmistrza Brodnicy.

W badanym okresie Dyrektor Ośrodka nie wydawał decyzji o rozłożeniu na raty należności Funduszu Alimentacyjnego (w okresie od stycznia 2020 r. do czerwca 2022 r. do Ośrodka wpłynęło siedem wniosków o rozłożenie na raty należności z tytułu wypłaconych świadczeń oraz dwa wnioski o rozłożenie na raty nienależnie pobranych świadczeń).

Dyrektor Ośrodka podała, że na stronie internetowej umieszczono najważniejsze informacje w sprawie świadczeń z funduszu alimentacyjnego, tj.: terminy obowiązujące wierzycieli oraz dokumenty potrzebne do rozpatrzenia wniosku. Natomiast szczegółowych informacji dotyczących uprawnień wierzycieli pracownicy udzielali osobiście bądź telefonicznie.

W latach 2020-2022 w Ośrodku nie przeprowadzono audytów oraz zewnętrznych kontroli, dotyczących skuteczności działań wobec dłużników alimentacyjnych.

(akta kontroli str. 6-12, 46-53, 65-67, 83-102)

1.2. W badanym okresie osoby uprawnione nie składały wniosków o podjęcie działań wobec dłużnika alimentacyjnego, o których mowa w art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów¹¹ Fakt ustnego poinformowania o powyższym uprawnieniu był dokumentowany notatką urzędową w aktach sprawy. Odpowiednia informacja w powyższym zakresie była również przedstawiana innym zainteresowanym osobom.

(akta kontroli str. 6-12, 40, 46-53)

1.3. W okresie od stycznia 2020 r. do czerwca 2022 r. świadczenia z funduszu alimentacyjnego uzyskało łącznie 343 osób, z czego w 206 przypadkach Ośrodek działał, jako organ właściwy wierzyciela, zaś w 137 przypadkach – jako organ właściwy wierzyciela oraz organ właściwy dłużnika (w Ośrodku prowadzono podręczny spis przyznanych świadczeń w powyższym podziale, uwzględniający imię, nazwisko, PESEL oraz numer urzędowy decyzji).

(akta kontroli str. 6-12, 29-39, 103-108)

1.4. Na podstawie próby 20 spraw, w których Ośrodek działał jako organ właściwy wierzyciela stwierdzono, że Dyrektor Ośrodka występowała do organu właściwego

⁹ Należności głównej.

¹⁰ Przy uwzględnieniu świadczeń nienależnie pobranych.

¹¹ Dz. U. z 2022 r., poza. 1205. Dalej: „ustawa o alimentach”.

dłużnika o podjęcie działań wobec dłużników alimentacyjnych niezwłocznie po wydaniu decyzji w sprawie przyznania świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Ośrodek przekazywał informacje, o których mowa:

- w art. 27 ust. 7 i 7a ustawy o alimentach – organowi właściwemu dłużnika;
- w art. 27 ust. 7 tej ustawy - dłużnikowi alimentacyjnemu.

Ośrodek uzyskiwał informację o wysokości zobowiązań dłużnika z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego z zaświadczenia komornika o bezskuteczności egzekucji alimentów.

(akta kontroli str. 57-61, 65-67)

1.5. Ośrodek przekazywał do wszystkich biur informacji gospodarczej informacje o zobowiązaniu lub zobowiązaniach dłużnika alimentacyjnego wynikających z tytułu świadczeń z funduszu alimentacyjnego wypłaconych osobie uprawnionej oraz z tytułu zaliczek alimentacyjnych.

(akta kontroli str. 103-113, 119-144)

1.6. W zakresie właściwości Ośrodka nie wystąpiły przypadki wymagające zamieszczenia odpowiedniej informacji w Krajowym Rejestrze Zadłużonych, tj. kiedy: Ośrodek działał w imieniu organu właściwego wierzyciela, egzekucja alimentów była bezskuteczna, komornik nie prowadził egzekucji w zakresie zobowiązań, o których mowa w art. 28 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o alimentach a zaległość powstała za okres dłuższy niż 3 miesiące.

(akta kontroli str. 114)

1.7. Zgodnie ze sprawozdaniami rzeczowo-finansowymi z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o alimentach - liczba dłużników alimentacyjnych zmalała z 283 osób w 2020 r. do 251 osób w pierwszej połowie 2022 r.

W latach 2020, 2021 oraz w pierwszej połowie 2022 r.:

- w 376 przypadkach dłużników objęto wnioskiem do komornika¹²;
- w 79 przypadków - przeprowadzono wywiad alimentacyjny oraz uzyskano oświadczenie majątkowe;
- w 30 przypadkach - przekazano komornikowi mające wpływ na egzekucje informacje z powyższych wywiadów i oświadczeń;
- w 21 przypadkach - zobowiązano dłużników do zarejestrowania się w urzędzie pracy¹³, przy czym pięć osób - odmówiło dokonania powyższej rejestracji;
- poinformowano urząd pracy o potrzebie aktywizacji dłużników w 23 przypadkach;
- w ośmiu przypadkach dłużnicy odmówili, bez uzasadnionej przyczyny, przyjęcia propozycji pracy zarobkowej, wykonywania prac społecznie użytecznych, prac interwencyjnych, robót publicznych albo udziału w szkoleniu, stażu lub przygotowaniu zawodowym;
- wobec 68 osób wszczęto postępowanie w sprawie uznania ich za dłużnika uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych;
- na rzecz 47 osób wydano decyzję o uznaniu za dłużnika alimentacyjnego, uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych;

¹² Wniosek do komornika sądowego o przyłączenie się do postępowania egzekucyjnego albo jego wszczęcie.

¹³ Jako bezrobotni albo poszukujący pracy.

- 46 dłużników objęto wnioskami o ściganie;
- co do 10 osób wnioskowano o zatrzymanie prawa jazdy i dokument ten został zatrzymany;
- w 914 przypadkach przekazano informacje do biur informacji gospodarczej;
- w 61 sprawach wystąpiono do organu egzekucyjnego o informację odnośnie stanu egzekucji i przyczynach bezskuteczności – otrzymując odpowiedź we wszystkich tych sprawach;
- w zakładach karnych przebywało 13 dłużników w latach 2020-2021 oraz czterech – w pierwszej połowie 2022 r.;
- liczba dłużników niebędących w stanie wywiązać się z zobowiązań z powodu braku zatrudnienia wynosiła odpowiednio 141, 88 i 119.

Nie wystąpiły natomiast przypadki przekazania komornikowi informacji z rodzinnego wywiadu środowiskowego, skazania klientów Ośrodka za przestępstwo niealimentacji, wystąpienia z powództwem o ustalenie alimentów od innych osób oraz przekazania do sądu informacji o bezczynności albo opieszałości komornika sądowego.

(akta kontroli str. 40, 211-244)

1.8. W latach 2020, 2021 oraz w pierwszej połowie 2022 r.:

- przeprowadzono wywiad alimentacyjny i odebrano oświadczenie majątkowe odpowiednio w: 22, 45 i 12 przypadkach;
- przekazano komornikowi powyższe informacje odpowiednio w: 8, 18 i 4 przypadkach;
- zobowiązano dłużnika do zarejestrowania się w urzędzie pracy odpowiednio w: 9, 11 i 1 przypadku;
- poinformowano powyższy urząd o potrzebie aktywizacji zawodowej dłużnika alimentacyjnego odpowiednio w: 3, 17 i 3 przypadkach;
- wszczęto postępowanie w sprawie uznania dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych odpowiednio w: 23, 16 i 15 przypadkach;
- wydano decyzje w powyższych postępowaniach odpowiednio w: 17, 16 i 14 przypadkach;
- złożono 18 wniosków o ściganie dłużnika alimentacyjnego w 2020 r. oraz 14 takich wniosków w 2021 r.;
- złożono wnioski o zatrzymanie prawa jazdy dłużnika odpowiednio w: 4, 3 i 3 przypadkach;
- przekazano informacje o dłużniku do biura informacji gospodarczej odpowiednio w: 144, 654 i 116 przypadkach.

Zgodnie ze sprawozdaniami rzeczowo-finansowymi z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o alimentach - jedynymi działaniami, które doprowadziły do wzrostu ściągальności należności były wywiad alimentacyjny i odebranie oświadczenia majątkowego (tylko w latach 2020 i 2022; liczba skutecznych działań stanowiła odpowiednio 27% i 17%), a także - przekazanie mających wpływ na egzekucję informacji w powyższym zakresie komornikowi sądowemu (wszystkie czynności ostatniego rodzaju powodowały wzrost ściągальności należności).

W okresie od stycznia 2020 r. do czerwca 2022 r. liczba dłużników alimentacyjnych w Mieście Brodnica zmniejszyła się z 283 do 251. W latach 2020, 2021 i 2022:

- liczba dłużników, wobec których działania Ośrodka okazały się całkowicie bezskuteczne wynosiła odpowiednio 141 (49,9 %), 88 (34,1 %) oraz 119 (47,2 %);
- tylko w dwóch przypadkach wpłatą własną dłużnicy spłacili całe albo część zadłużenia;
- w kolejnych 26 przypadkach spłata całości zadłużenia była skutkiem egzekucji komorniczej;
- w 417 przypadkach egzekucja spowodowała spłatę części zadłużenia;
- egzekucja administracyjna była bezskuteczna;
- nie umarzano żadnych należności;
- w 29 przypadkach wygaszono należności;
- było 86 przypadków dłużników, których wierzyciel, będący dotychczas osobą uprawnioną, nie uzyskał świadczenia z funduszu alimentacyjnego na nowy okres rozliczeniowy.

(akta kontroli str. 41-44)

1.9. Na podstawie próby 10 spraw, w których Ośrodek pełnił równocześnie rolę organu właściwego wierzyciela i dłużnika, oraz 10 spraw, w których Ośrodek pełnił rolę organu właściwego dłużnika - stwierdzono, że działania wobec dłużników alimentacyjnych były prawidłowe, choć nie przyniosły bezpośrednich efektów finansowych). W szczególności zawsze: przyłączano się do postępowania egzekucyjnego, wzywano dłużnika alimentacyjnego do stawienia się w celu zebrania wywiadu alimentacyjnego i złożenia oświadczenia majątkowego oraz informowano właściwy Powiatowy Urząd Pracy o potrzebie aktywizacji zawodowej dłużnika. W uzasadnionych sytuacjach wydawano decyzję o uznaniu dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych, a także występowano z wnioskami o ściganie oraz o zatrzymanie prawa jazdy.

(akta kontroli str. 144-204)

1.10. Ośrodek w formie pisemnej wymieniał z właściwym Powiatowym Urzędem Pracy przewidziane prawem informacje odnośnie aktywizacji zawodowej bezrobotnych dłużników alimentacyjnych. W szczególności Ośrodek był informowany o wyrejestrowaniu dłużnika z ewidencji osób bezrobotnych i poszukujących pracy, w tym o jego przyczynach (podjęcie pracy).

(akta kontroli str. 205-209)

1.11. Na podstawie próby 10 postępowań w sprawie dłużników alimentacyjnych, w których Ośrodek pełnił jednocześnie rolę organu właściwego wierzyciela i dłużnika, stwierdzono, że w trzech przypadkach Ośrodek dołączył ostateczną decyzję w sprawie przyznania świadczenia z funduszu alimentacyjnego do wniosku o przyłączenie się do postępowania egzekucyjnego.

(akta kontroli str. 144-204)

1.12. Na podstawie próby 10 spraw, w których Ośrodek pełnił rolę organu właściwego dla wierzyciela i dłużnika, oraz 10 spraw, w których Ośrodek pełnił rolę organu właściwego dłużnika - stwierdzono, że decyzje o uznaniu dłużników za uchylających się od zobowiązań alimentacyjnych były doręczane prawidłowo (żadna z tych decyzji nie była wzruszana z zarzutem nieprawidłowego doręczenia).

(akta kontroli str. 144-204)

1.13. Ośrodek nie występował z powództwami o ustalenie alimentów od innych osób niż dłużnik alimentacyjny.

Na podstawie próby 10 postępowań, w których wierzyciele podali w swoim oświadczeniu informacje o istnieniu powyższej kategorii osób - stwierdzono, że oświadczenia te nie zawierały informacji o sytuacji ekonomicznej (osiem przypadków) oraz wieku (pięć przypadków). W dwóch przypadkach sytuacja ekonomiczna rodziców dłużnika i wierzyciela została opisana poprzez wskazanie źródeł dochodów (dwie osoby korzystające z uprawnień emerytalnych, jedna osoba zatrudniona oraz – kolejnym przypadku – jedna osoba zatrudniona i dwie bezrobotne).

Zgodnie z wyjaśnieniami Dyrektor Ośrodka nie korzystano z uprawnienia do wytaczania powództw w sprawach o roszczenia alimentacyjne przeciwko osobom innym niż dłużnik alimentacyjny z powodu zbyt małej liczby danych, przekazywanych przez wierzycieli; w większości przypadków były to jedynie nazwiska, w niektórych przypadkach podawano, że były to osoby bezrobotne, bez stałego dochodu albo utrzymujące się jedynie z renty inwalidzkiej; w związku z tym nie uznawano ewentualnych powództw za zasadne, ponieważ świadczenia zasądzone od innych osób, z powodu zbyt niskich albo zerowych dochodów, byłyby wypłacane z budżetu państwa.

(akta kontroli str. 103-113, 210)

1.14. Na podstawie próby 10 spraw, w których Ośrodek pełnił rolę organu właściwego dla wierzyciela i dłużnika, oraz 10 spraw, w których Ośrodek pełnił rolę organu właściwego dłużnika - stwierdzono, że złożono 14 wniosków o ściganie, w sześciu przypadkach Policja odmówiła wszczęcia dochodzenia¹⁴, nie wystąpiły przypadki umorzenia postępowania z powodu braku znamion czynu zabronionego.

W przypadkach, w których nie zachodziły przesłanki do sporządzenia wniosku o ściganie, Ośrodek przekazywał do prokuratury zawiadomienia o popełnieniu powyższego przestępstwa.

(akta kontroli str. 65-67, 144-204, 57-64, 115-118)

1.15. W okresie od stycznia 2020 r. do czerwca 2022 r. nie umarzano należności, o których mowa w art. 28 ust. 1 pkt 1, 2 i 4 ustawy o alimentach.

(akta kontroli str. 40-43)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Na podstawie próby 10 spraw, w których Ośrodek pełnił rolę organu właściwego dla wierzyciela i dłużnika, oraz 10 spraw, w których Ośrodek pełnił rolę organu właściwego dłużnika - stwierdzono dwa przypadki, kiedy okres pomiędzy kolejnymi czynnościami Ośrodka wobec dłużników alimentacyjnych przekraczał 90 dni. W jednym przypadku - czas od bezskutecznego upływu terminu zgłoszenia się dłużnika alimentacyjnego na wywiad, do wszczęcia postępowania w sprawie uznania dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych wynosił 97 dni. W kolejnym przypadku - czas od uprawomocnienia się decyzji w sprawie uznania dłużnika za uchylającego się

¹⁴ Pisemne uzasadnienie postanowienia o odmowie wszczęcia dochodzenia nie jest wymagane.

od zobowiązań alimentacyjnych do złożenia wniosku o ściganie i złożenie wniosku do CEPiK wynosił 105 dni.

Dyrektor Ośrodka podała w powyższej sprawie m.in., że:

- ustawa nie określa terminów działań w powyższych sprawach;
- rozpoczęcie postępowań wobec dłużników alimentacyjnych miało miejsce po przeprowadzeniu czynności, które miały sztywne terminy i musiały zostać wykonane w pierwszej kolejności (w szczególności - rozpatrywanie wniosków o przyznanie świadczeń z funduszu alimentacyjnego);
- niekorzystny wpływ na szybkość załatwiania spraw miało również wprowadzenie w 2020 r. stanu epidemii oraz zachorowania dłużników alimentacyjnych, skutkujące brakiem wypełniania przez nich obowiązków w prowadzonym wobec nich postępowaniu;
- kolejną przyczyną dłuższego czasu załatwiania spraw było nałożenie na pracowników zajmujących się sprawami alimentów innych dodatkowych zadań.

Przyjmując, że priorytetem Ośrodka powinno być terminowe wydawanie decyzji w sprawie udzielenia świadczeń alimentacyjnych (spiętrzenie wniosków w tym zakresie następuje na przełomie trzeciego i czwartego kwartału każdego roku), w ocenie NIK zwłoka, w realizacji czynności dotyczących dłużników alimentacyjnych, przekraczająca trzy miesiące, jest nadmierna.

(akta kontroli str. 105-108, 144-210)

2. W siedmiu postępowaniach w sprawie dłużników alimentacyjnych, w których Ośrodek pełnił jednocześnie rolę organu właściwego wierzyciela i dłużnika¹⁵, Ośrodek nie dołączył ostatecznej decyzji w sprawie przyznania świadczenia z funduszu alimentacyjnego do wniosku o przyłączenie się do postępowania egzekucyjnego.

Zgodnie z art. 27 ust. 8 pkt 1 ustawy o alimentach do wniosku o przyłączenie się do postępowania egzekucyjnego, organ właściwy wierzyciela, dołącza ostateczną decyzję przyznającą świadczenia z funduszu alimentacyjnego osobie uprawnionej.

Dyrektor Ośrodka wyjaśniła, że:

- decyzje o przyznaniu świadczenia były po ich wydaniu niezwłocznie przekazywane właściwym komornikom¹⁶;
- co do zasady ostateczne decyzje były dołączane do wniosków o przyłączenie się do postępowania egzekucyjnego;
- w przypadku korespondencji z jednym z komorników, do powyższych wniosków nie dołączono ostatecznych decyzji, ponieważ komornik poinformował Ośrodek, że nie potrzebuje kolejnej kopii decyzji.

W ocenie NIK jednym z celów przepisu, stanowiącego wzorzec kontroli w powyższym przypadku, jest upewnienie komornika co do przynależności ostateczności przekazywanej mu decyzji o przyznaniu świadczenia z funduszu alimentacyjnego.

(akta kontroli str. 65-67, 144-204)

---

¹⁵ Z próby 10 postępowań.

¹⁶ Co potwierdzono w wyniku zbadania próby 10 postępowań w sprawie dłużników alimentacyjnych, w których Ośrodek pełnił rolę organu właściwego wierzyciela.

OCENA CZĄSTKOWA

Ośrodek prawidłowo realizował zadania w zakresie dochodzenia należności alimentacyjnych. Przewidziane prawem działania Ośrodka wobec dłużników alimentacyjnych były prawidłowe, chociaż nie przyniosły bezpośrednich efektów finansowych. Ośrodek przekazywał także wymagane informacje komornikom, biurom informacji gospodarczej, oraz właściwemu Urzędowi Pracy.

Jako działania nierzetelne należy jednak ocenić: wszczęcie postępowania w sprawie uznania dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych dopiero po 97 dniach od bezskutecznego upływu terminu zgłoszenia się dłużnika na wywiad alimentacyjny, złożenie wniosku o ściganie dłużnika alimentacyjnego dopiero po 105 dniach od uprawomocnienia się decyzji w sprawie uznania dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych, a także brak dołączenia ostatecznej decyzji w sprawie przyznania świadczenia z funduszu alimentacyjnego do wniosku o przyłączenie się do postępowania egzekucyjnego (w siedmiu przypadkach).

OBSZAR

2. Prawidłowość sporządzania sprawozdań

Opis stanu faktycznego

2.1. Sprawozdania rzeczowo-finansowe z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o alimentach zostały przekazane wojewodzie terminowo, tj. do 15 stycznia 2021 r. i 2022 r. oraz do 15 lipca 2022 r.

(akta kontroli str. 211-244)

2.2. W powyższych sprawozdaniach nie wykazywano informacji o kosztach obsługi świadczeń alimentacyjnych i dłużników alimentacyjnych. Ośrodek dysponował takimi danymi, ale nie były one przekazywane właściwemu wojewodzie lub ministrowi.

W latach 2020, 2021 oraz w pierwszym półroczu 2022 r. łączna wysokość wpływów z budżetu państwa oraz dochodów własnych na pokrycie kosztów powyższego zadania wynosiła odpowiednio 118,5 tys. zł, 118,2 tys. zł i 44,6 tys. zł. Natomiast faktyczne koszty¹⁷ - 128,8 tys. zł, 153,3 tys. zł i 83,6 tys. zł.

Obliczona w toku kontroli¹⁸ wysokość dotacji celowej z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu obsługi świadczeń z funduszu alimentacyjnego¹⁹ wynosiła 1 051,1 tys. zł w roku 2020; 989,6 tys. zł w roku 2021 oraz 474,8 tys. zł w pierwszej połowie roku 2022.

Zgodnie z wyjaśnieniami Dyrektor Ośrodka system teleinformatyczny, przy stosowanym od 2016 r. wzorze sprawozdania, nie umożliwiał przekazywania dodatkowych danych, np. odnośnie kosztów obsługi.

(akta kontroli str. 245, 255-263)

2.3. W powyższych sprawozdaniach kwestie dotyczące zaliczek alimentacyjnych były wykazywane jedynie w części B, w wierszach dotyczących należności, które wygaszono.

(akta kontroli str. 57-61)

2.4. W powyższych sprawozdaniach rzetelnie wykazywano liczbę działań wobec dłużników alimentacyjnych, które doprowadziły do wzrostu ściągальności należności.

(akta kontroli str. 144-204, 211-244)

¹⁷ Poniesione w §§ 3020, 4010, 4040, 4110, 4120, 4440 i 4700.

¹⁸ Dotacja na świadczenia z funduszu alimentacyjnego była przekazywana Ośrodkowi łącznie z dotacją na świadczenia rodzinne, bez informacji o wysokości obu tych dotacji.

¹⁹ Według faktycznie wykonanych wydatków, powiększonych o 3%.

2.5. Wykazane w powyższych sprawozdaniach dane w zakresie liczby złożonych wniosków, dotyczących świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz decyzji w sprawach świadczeń, były zgodne ze stanem faktycznym.

Ujawnione i skorygowane zostały trzy przypadki niezgodności ze stanem faktycznym danych odnotowanych w systemie dziedzinowym. Przyczyną niezgodności było błędne działanie powyższego systemu.

(akta kontroli str. 68-82)

2.6. Kwoty należności i zwrotów wykazane w sprawozdaniach rzeczowo-finansowych z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o alimentach odpowiadały wartościom wykazanym w sprawozdaniach budżetowych Rb-27ZZ z wykonania planu dochodów związanych z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego ustawami

(akta kontroli str. 211-244)

2.7. Sprawozdania budżetowe Rb-27ZZ zawierały rzetelne dane w zakresie świadczeń z funduszu alimentacyjnego i terminowo zostały przekazane odbiorcy.

(akta kontroli str. 246-254)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie sposób sporządzania sprawozdań dotyczących świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Uwagi

Najwyższa Izba Kontroli nie wnosi uwag.

Wnioski

1. Podjęcie działań w celu zrealizowania obowiązku dołączania kompletnej dokumentacji do wszystkich wniosków o przyłączenie się do postępowania egzekucyjnego.
2. Podjęcie działań organizacyjnych w celu niezwłocznego podejmowania czynności wobec dłużników alimentacyjnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Bydgoszczy. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Bydgoszcz, 19 grudnia 2022 r.

kontroler
(-) Maciej Gajdzik
doradca techniczny

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Bydgoszczy
p.o. Dyrektor
(-) Tomasz Sobecki